**Міністерство освіти і науки України**
**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника**
**Факультет управління**

**Кафедра публічного управління та адміністрування**

# ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PHD)

спеціальність 281 “Публічне управління та адміністрування”

м. Івано-Франківськ, 2024 р.

Програма педагогічної практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня підготовки доктора філософії (Phd) спеціальність 281 ”Публічне управління та адміністрування”. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2024. – 18 с.

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування (протокол № 1 від 2 січня 2024 р.)

**Зміст**


| | ст |
|---|---|
| Вступ | 4 |
| Мета і завдання педагогічної практики | 5 |
| Організація проведення практики | 7 |
| Зміст педагогічної практики | 8 |
| Звітна документація педагогічної практики | 11 |
| Форми та методи контролю. Підведення підсумків практики | 12 |
| Рекомендовані джерела та інформаційні ресурси | 12 |
| Додатки | 14 |

## Вступ

Програма педагогічної практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня підготовки доктора філософії (Phd) Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами.

Педагогічна практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним з етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Програма педагогічної практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня підготовки доктора філософії (Phd) розроблена на основі Закону України "Про вищу освіту", відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)" від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами згідно з Постановою КМУ № 283 від 03.04.2019 р.), з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", освітньо-наукових програм підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника".

## 1. Мета і завдання педагогічної практики

**Метою** педагогічної практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку сфери освіти (відповідної спеціальності), створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.

Основними **завданнями** педагогічної практики є:

- формування і розуміння теоретичних засад предметної галузі, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- набуття досвіду проведення всіх форм організації освітнього процесу і видів навчальних занять в Університеті;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- інтеграція науково-дослідної та педагогічної діяльності аспірантів;
- розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики.

Додатковими завданнями педагогічної практики аспірантів є:

- отримання уявлень про діяльність кафедри публічного управління та адміністрування на посаді науково-педагогічного працівника у період проходження практики;
- впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес;
- формування умінь моніторингових досліджень у галузі освіти;
- стимулювання самовдосконалення майбутніх фахівців.

Процес проходження педагогічної практики, скерований на формування в аспірантів наступних компетентностей або їх елементів:

1. Компетентності, пов'язані з проведенням **навчальної** роботи:

- здатність до проведення різних форм організації освітнього процесу (навчальних занять, самостійної роботи, практичної підготовки, контрольних заходів);

- здатність до організації і проведення різних видів навчальних занять (лекцій, практичних, індивідуальних занять, консультацій).

2. Компетентності, пов'язані зі здійсненням **методичної** роботи:

- здатність до педагогічного аналізу проведення різних форм організації освітнього процесу та різних видів навчальних занять;

- здатність до розробки навчально-методичного забезпечення різних форм організації освітнього процесу;

- здатність до використання сучасних освітніх технологій при проведенні різних видів навчальних занять.

3. Компетентності, пов'язані зі здійсненням **наукової** роботи:

- поглиблення знань зі спеціальності Публічне управління та адміністрування;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження;

- здатність до застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності.

4. Компетентності, пов'язані з проведенням **організаційної** роботи:

- здатність здійснювати різні види педагогічної комунікації, вибирати і конструювати зміст, форми, методи і засоби виховної, поза аудиторної, профорієнтаційної роботи тощо;

- здатність до здійснення неформальної освіти зі здобувачами вищої освіти і формування у них мотивації та умінь.

**Очікувані результати навчання**. Після проходження практики аспіранти володіють компетенціями, які стосуються:

- розуміння документів, що регламентують і відображають зміст освіти у вищій школі;

- здатність розуміти і вміти застосовувати основні форми організації і основи планування освітнього процесу у закладах освіти;

- здібності до вибору та застосування сучасних форм і методів здійснення освітнього процесу, скерованого на формування компетентностей здобувачів

освіти;

- здатні застосовувати дидактичні принципи проведення всіх видів навчальних занять у закладах освіти;
- форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- види навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і вимоги до них;
- форми і методи виховної (поза аудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

Аспіранти мають **уміти:**

- визначати мету і завдання різних видів навчальних занять, добирати відповідний зміст, форми, методи і засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти;
- застосовувати різні форми і методи освітньої взаємодії, враховуючи специфіку спеціальності і рівень освіти;
- застосовувати сучасні освітні технології, зокрема, інформаційно-комунікаційні та інтерактивні;
- розробляти навчально-методичні матеріали до курсу, що викладається;
- здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти;
- організовувати різні форми виховної (поза аудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

## 2. Організація проведення практики

Згідно з навчальним планом педагогічна практика проводиться для аспірантів другого року навчання (IV семестр). Обсяг практики становить 3 кредити ЄКТС (90 год).

На **початковому** етапі практикант має:

- з’ясувати функції, мету, завдання практики;
- скласти індивідуальний план проходження практики;
- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію

освітнього процесу в Університеті;

- відвідати заняття провідних викладачів випускової кафедри, наукового керівника та викладачів інституту.

На **основному** етапі практики аспірант має:

- укласти розгорнуті плани-конспекти занять, обговорити їх з керівником практики від кафедри;
- підготувати необхідні методичні та дидактичні матеріали, технології для проведення занять;
- провести на належному науково-методичному рівні заняття відповідно до індивідуального плану під керівництвом наукового керівника або керівника практики від випускової кафедри.

На **заключному** етапі аспірант має:

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;
- прозвітувати про проходження педагогічної практики на засіданні випускової кафедри.

Керівництво педагогічною практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює керівник практики від кафедри, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;
- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків в організації практики;
- оцінює роботу аспіранта і готує відгук про його роботу під час проходження практики.

## 3. Зміст педагогічної практики

Зміст педагогічної практики аспірантів узгоджений із напрямами діяльності

науково-педагогічних працівників: навчальною, методичною, науковою і організаційною.

**Навчальна робота** аспірантів включає:

- підготовку та проведення на належному рівні не менше 10 лекцій у присутності керівника практики;
- підготовку та проведення на належному рівні не менше 10 практичних занять у присутності керівника практики;
- підбір і використання сучасних наочних матеріалів у процесі проведення занять (презентації, відеофільми, віртуальні екскурсії, тощо);
- розробку і використання на заняттях інтерактивних форм роботи зі студентами, інших технологій навчання.

**Методична робота** аспірантів включає:

- ознайомлення з організацією навчальної та методичної роботи кафедри;
- ознайомлення з освітньою програмою та робочим навчальним планом спеціальності;
- ознайомлення з навчально-методичним комплексом дисципліни (навчальна програма дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, теми і плани лекцій, практичних, занять, завдання для самостійної роботи, засоби контролю знань (для поточного і підсумкового контролю);
- ознайомлення з матеріалами методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни (підручники, навчальні посібники, тексти лекцій, методичні матеріали до практичних занять, самостійної роботи);
- ознайомлення з тематикою курсових та кваліфікаційних робіт, методичними матеріалами до їх виконання і захисту;
- відвідування занять (лекцій, практичних занять) провідних фахівців кафедри, інших аспірантів та їх педагогічний аналіз;
- підбір і підготовку наочного матеріалу;
- розробку завдань для поточного контролю знань студентів (тестів, запитань з повною відповіддю тощо);
- участь у методичній роботі кафедри.

**Науково-педагогічна робота** аспірантів включає такі види діяльності (вибір узгоджується з керівником практики):

- участь у роботі кафедри;
- участь у проведенні наукових семінарів, конференцій кафедри, інституту, університету;
- участь у залученні студентів до наукової роботи;
- проведення моніторингового дослідження освітньої тематики.

**Організаційна робота** аспірантів включає (один захід за вибором аспіранта):

- знайомство з системою виховної роботи університету і інституту;
- знайомство з системою електронного навчання. Аналіз (розробка) лекції за темою дисертаційного дослідження
- підготовку і проведення профорієнтаційного заходу згідно з планом роботи випускової кафедри (факультету).

## 4. Звітна документація педагогічної практики

1. Індивідуальний план проходження практики (**Додаток 1**)

2. Звіт про проходження практики (ПІБ здобувача вищої освіти, спеціальність, кафедра, за якою був закріплений здобувач, ПІБ керівника педагогічної практики, період проходження педагогічної практики, загальний обсяг годин) Звіт про підсумки практики, повинен містити виклад проведеної під час практики роботи, зокрема: перелік проведених навчальних занять, методичної роботи, виховних (позааудиторних, профорієнтаційних) заходів практиканта, перелік відвіданих занять тощо; розроблені плани-конспекти занять; дидактичні матеріали, наочні засоби навчання (презентації), матеріали, що ілюструють використання інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій під час проведення занять (кількість, назва, теми) (**Додаток 2**)

3. Відгук-характеристика керівника практики (**Додаток 3**)

Документація подається керівнику практики в строки згідно з затвердженим планом роботи.

## 5. Форми та методи контролю. Підведення підсумків практики

До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики.

Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів, а також висновків, які відображені у відгуку-характеристиці керівника практики.

Підсумковий контроль з педагогічної практики відбувається у формі диференційованого заліку. При визначенні підсумкової оцінки враховуються результати оцінювання з усіх видів робіт (навчальної, методичної, організаційної), передбачених програмою практики.

Критерії оцінювання роботи аспірантів .

1. Рівень науково-методичної підготовки:

- рівень фахових знань і методики викладання фахових дисциплін;

- знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь студентів у закладі вищої освіти;

- обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніх цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі студентами; творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;

- оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог;

- вміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі студентами;

- ґрунтовність самоаналізу (власної педагогічної діяльності) та аналізу роботи колег.

2. Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності аспіранта:

- відповідність лекційних, практичних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;

- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами;

- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;

- якість підготовки, організації і проведення заходу профорієнтаційного спрямування.

**Шкала оцінювання: національна та ECTS**

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою |
|---|---|---|
| | | для заліку |
| 90 – 100 | A | зараховано |
| 80 – 89 | B | |
| 70 – 79 | C | |
| 60 – 69 | D | |
| 50 – 59 | E | |
| 26 – 49 | FX | не зараховано з можливістю повторного складання |
| 0-25 | F | не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

## 6. Рекомендовані джерела та інформаційні ресурси

**Законодавчі і нормативні документи**

1. Закон України «Про освіту».

2. Закон України «Про вищу освіту».

3. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776.

4. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р. № 1151.

5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344.

6. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.

7. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266.

**Інформаційні ресурси**

http://mon.gov.ua http://onu.edu.ua http://prometheus.org.ua

**ДОДАТОК 1**

## ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ГРАФІК
## проходження педагогічної практики

аспіранта _____
(прізвище, ім'я по батькові )

| № з/п | Вид заняття | Назва дисципліни | Група | Дата проведення | Відмітка про виконання |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | | | | | |
| 2 | | | | | |
| 3 | | | | | |
| 4 | | | | | |
| 5 | | | | | |
| 6 | | | | | |
| 7 | | | | | |
| 8 | | | | | |

Науковий керівник: _____

**ДОДАТОК 2**

**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника**

**ЗВІТ**
**з педагогічної практики**
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
кафедри публічного управління та адміністрування
спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування”

_____

(прізвище, ім’я по батькові )

Термін проходження педагогічної практики_____

Керівник педагогічної практики від кафедри:_____

Івано-Франківськ 20___

Заліковий лист результатів педагогічної практики
аспіранта кафедри публічного управління та адміністрування

_____

(прізвище, ім'я по батькові)

| 1. Навчальні заняття (50 балів) | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| № з/п | Вид заняття | Назва дисципліни | Група | Дата | Оцінка (0-50) | Науковий керівник |
| 1 | | | | | | |
| 2 | | | | | | |
| 3 | | | | | | |
| 4 | | | | | | |
| 5 | | | | | | |
| | Навчальні заняття (середнє значення) | | | | | |

| 2. Інші види завдань (40 балів) | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| № з/п | Вид роботи | Назва дисципліни | Тема | Оцінка | Науковий керівник |
| 1. | План-конспект лекційного заняття | | | | |
| 2. | План-конспект семінарського (практичного) заняття | | | | |
| 3. | Рецензія відвіданого навчального заняття | | | | |
| 4. | Проведення профорієнтаційного заходу | | | | |
| | Інші види завдань (всього) | | | | |
| | 3. Захист практики (10 балів) | | | 0-10 | |

Оцінка

Дата

Завідувач кафедри

_____

Зберігається на кафедрі

## Звіт про проходження педагогічної практики аспіранта

_____
(прізвище, ім'я по батькові )

281 "Публічне управління та адміністрування"

| Вид роботи (вказати назву дисципліни, яку прочитав аспірант під керівництвом наукового керівника або викладача кафедри, вказати вид заняття (лекція, практична, семінар або лабораторна робота | | Кількість годин | Форма контролю | Рік навчання (семестр) | Оцінка за шкалою навчального закладу (100 - бальною шкалою) |
|---|---|---|---|---|---|
| Педагогічна практика | | | | | |
| 1. | | | | | |
| 2. | | | | | |
| 3. | | | | | |
| 4. | | | | | |
| | Сума годин за проходження практики | | залік | | |

Завідувач кафедри

_____
Подається у відділ аспірантури та докторантури

**ДОДАТОК 3**

# ВІДГУК КЕРІВНИКА ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

_____

(прізвище, ім'я, по батькові аспіранта)

за період проходження педагогічної практики здобувач вищої освіти працював(ла) над оформленням необхідних навчально-методичних матеріалів для проведення лекційних/практичних (семінарських, лабораторних) та індивідуальних занять з навчальних дисциплін_____

У процесі роботи здобувач _____

проявив(ла) себе як ініціативний, працелюбний і відповідальний викладач. Продемонстрував(ла) високий рівень теоретичних знань і вмінь самостійно вирішувати:

- проведення занять різних видів;
- забезпечення послідовності викладення матеріалу та міждисциплінарних зв'язків;
- організації та керування пізнавальною діяльністю студентів, формування у студентів критичного мислення;
- вибору методів та засобів навчання і контролю знань студентів;
- оцінювання результатів та проведення корекції процесу навчання;
- організації та аналізу своєї педагогічної діяльності;
- аналізу навчальної та навчально-методичної літератури і використання її в педагогічній практиці.

Аспірант виконав(ла) програму педагогічної практики та індивідуального завдання в повному обсязі та заслуговує на оцінку "_____"

Аспірант _____

(підпис) (ПІБ)

Керівник практики_____

(підпис) (ПІБ)